

De hogepriester Josua

Periodethema: God blijft trouw
Zacharia 3

VOORAF

De naam Zacharia betekent: de Heere gedenkt. Zijn naam is zelf al een boodschap: de Heere gedenkt aan Israël naar de trouw van Zijn verbond. Zacharia is de zoon van Berechja, de zoon van Iddo (Zach. 1: 1). Zacharia's grootvader Iddo behoorde tot de groep priesters, die onder leiding van Jozua en Zerubbabel uit Babel terugkeerden. Hij was één van de hoofden onder hen. Uit Neh. 12: 16 weten we dat Zacharia priester was in de dagen van de hogepriester Jojakim. Over hoe hij geroepen is tot profeet weten we niets, wel dat hij geroepen is. Het woord des Heeren geschiedde immers tot hem.

Zijn grootste bekendheid dankt Zacharia ongetwijfeld aan de acht nachtgezichten, die we vinden in de eerste zes hoofdstukken. We spreken van nachtgezichten, omdat Zacharia ze in de nacht heeft ontvangen, maar we moeten daarbij niet denken aan een soort dromen. De profeet is klaarwakker op het moment dat hij ze ontvangt. Als hij tussen het vierde en vijfde gezicht in slaap is gevallen, wordt hij wakker gemaakt om het volgende gezicht te kunnen ontvangen. Blijkbaar heeft hij ze allemaal gedurende één nacht ontvangen. Waarschijnlijk heeft hij de nachtgezichten op het tempelplein, waar de nieuwe tempel in aanbouw was, aan het volk verteld. Hij mag aan het volk, dat nog maar achttien jaar geleden uit de 70-jarige ballingschap van Babel naar Judea en Jeruzalem is teruggekeerd, bekendmaken wat hij heeft gezien.

a. Het gezicht van de hogepriester Josua (Zach. 3: 1-5)

UITLEG VAN DE TEKST

In het begin van de profetie van Zacharia wordt de profeet rondgeleid door een engel, die hem verschillende dingen laat zien. In de meeste nachtgezichten is er interactie tussen deze twee. Zacharia ziet iets en stelt een vraag of aan hem wordt de vraag gesteld wat hij ziet en wat het betekent. Zach. 3 vormt daarop een uitzondering. Er worden geen vragen gesteld. Met Zacharia kijken we mee en mogen zo een blik in de hemel werpen. Zacharia krijgt Josua te zien, de hogepriester (vers 1). Deze Josua is de hogepriester ten tijde van Zerubbabel, toen het volk teruggekeerd was uit Babel. Zerubbabel was de politiek leider van het volk, Josua kunnen we zien als de geestelijk leider. Hij is hogepriester, uit het geslacht van Aäron. Een man met een prachtige naam. De Griekse vorm van deze naam is 'Jezus' en betekent 'de HEERE redt'. Hij 'staat' voor het aangezicht van de Engel des HEEREN. Het kan gaan om letterlijk staan. Vaak heeft 'staan' ook de betekenis van dienen. Zo 'staan' de engelen klaar voor Gods aangezicht om te dienen (zie vers 4). De Engel des HEEREN is een benaming, die we zeer geregeld in de Bijbel tegenkomen (zie bijv. Richt. 14). Er zijn goede gronden om te denken aan de oudtestamentische gestalte van de Heere Jezus. Zacharia ziet nog meer (vers 1b). Aan de rechterhand van Josua staat de satan.

Deze staat daar om hem te wederstaan. Satan betekent tegenstander. Hij staat daar om Josua tegen te werken. Velen zien in dit beeld een rechtbank waarin de satan optreedt als aanklager. Josua is dan de aangeklaagde, die voor het aangezicht van de Engel des HEEREN beschuldigd wordt. Waar gaat het dan om? Wel Josua vertegenwoordigt iets. Ten eerste is hij de vertegenwoordiger van de dienst aan God. Josua is de representant van allen, die geroepen zijn om te dienen in het huis van de HEERE (de tempel). Zij brengen de offers tot verzoening en tot dank. Als de satan hem wederstaat, wordt daarmee uitgedrukt dat de satan hem het dienen van God onmogelijk wil maken. Waarschijnlijk beschuldigt satan Josua van al zijn zonden (in vers 4 is sprake van vuile klederen) en wil hij zo duidelijk maken, dat deze zondige mens niet voor God kan 'staan'. Door al de zonde is de priesterdienst onmogelijk geworden. Ten tweede representeert Josua ook het volk. Als hogepriester droeg hij de borstlap met daarop twaalf stenen. Deze twaalf stenen stonden voor het hele volk van God. Niet alleen Josua en de priesters kunnen niet meer voor God staan, het geldt het hele volk. Zo wordt dit gezicht opeens van groot belang en heeft het een enorme diepgang. Is dit de reden waarom Zacharia in spanning zwijgt? Dat hij met ingehouden adem afwacht hoe dit afloopt? Dan begint de HEERE te spreken (vers 2). Eerst wordt de satan op zijn plaats gezet. De HEERE 'schelde' u. Schelden is berispen, op je plaats zetten. Het wordt twee keer herhaald om het kracht bij te zetten. De HEERE is het, Die Jeruzalem verkiest (vers 2b). Een geweldig belangrijke opmerking wordt hier gemaakt. God heeft Jeruzalem (de stad representeert het gehele volk) verkozen! God heeft voor dit zondige volk gekozen. Hij gaat met hen door. Dat vindt geen grond in hen (ze zijn zondig en vuil), dat vindt grond in Gods verkiezende liefde. 'Is deze niet een vuurbrand uit het vuur gerukt?' (vers 2c) God beschouwt het volk als een stuk brandhout, wat Hij nog net op tijd, voor het verteerde, weghaalde uit het vuur. Opnieuw een sprekend beeld. Israël is niet meer dan 'brandhout'. De satan hoeft het volk niet zwart te maken, dat zijn ze al. Ze hebben zichzelf in dit vuur geworpen door hun afdwalen en zonden. Ze zouden daarin zijn omgekomen om tot as te worden. Maar de HEERE heeft ingegrepen. Hij heeft ze daar weggehaald. Kores kreeg in zijn hart om hen te laten gaan (Ezra 1). Dat bewerkte de Geest van de HEERE. Zo zijn ze uit het vuur gehaald. Die beschrijving is ook beeldend (vers 3). Zacharia ziet hoe Josua erbij staat. Hij staat voor het aangezicht van de Engel van de HEERE met vuile klederen. Dat is een hogepriester onwaardig. In Ex. 28 kunnen we lezen dat de hogepriester zeer bijzondere klederen droeg, die rein moesten zijn, zoals hijzelf rein moest zijn voor hij kon dienen.

De satan heeft gelijk. Hoe kan deze priester dienen? Hoe kan hij met vuile kleren naderen voor God? Hoe kan het volk weer met de HEERE leven? Hoe kan de HEERE weer te midden van Zijn volk zijn? Ze hebben vuile kleren! Maar daarin komt verandering (vers 4). De HEERE geeft opdracht aan hen die 'daarbij stonden'. Het gaat hier om engelen. Ze krijgen de opdracht om de vuile klederen weg te doen. Dat wordt ook verteld aan Josua. Hier komt de boodschap die Zacharia moet brengen naar voren. Hij zal de boodschapper zijn, die deze woorden over moet brengen aan Josua en het volk. De HEERE zegt: 'Zie Ik heb uw ongerechtigheid weggenomen.' Josua krijgt te horen dat de HEERE Zelf het weer mogelijk maakt dat hij kan gaan dienen. De priesterdienst was onrein geworden. In Ez. 9 lezen we dat de priesters voorop gingen in het zondigen en het dienen van afgoden. Die onreinheid die Josua, alle priesters en het volk aankleeft, wordt weggenomen. De weg om weer voor de HEERE te 'staan' wordt vrijgemaakt. Josua krijgt nieuwe kleren (vers 4b). Wisselklederen worden ze hier genoemd. God bekleedt hem Zelf. Hij krijgt een reine hoed (letterlijk tulband) op zijn hoofd (vers 5). De Engel des HEEREN 'staat' er bij. Wonderlijk om te bedenken dat 'staan' ook dienen betekent. De Engel des HEEREN dient hier. Vanuit het Nieuwe Testament weten we dat het 'staan' van de Heere Jezus de grond is voor het uitdoen van deze oude klederen en het aantrekken van nieuwe. De doop symboliseert het afleggen van de oude mens en het aandoen van de nieuwe mens (Ef. 4: 22-24). Alles wat hier gebeurt (het wegdoen van de zonde en onreinheid en het ontvangen van nieuwe klederen) is gegrond op Zijn 'staan'. Zijn dienen aan het kruis opent de weg voor deze vergeving, vernieuwing en verzoening. Dit nachtgezicht van Zacharia heeft in zich de diepte van het hele evangelie en het verkiezend handelen van God.

TER OVERWEGING

De belangrijkste dingen zijn al gezegd bij de uitleg van de tekst. We noemen een aantal hoofdlijnen. De aanvallen van de satan. Hij is het, die verleidt tot de zonde. Hij is het, die optreedt als aanklager om ons dan te beschuldigen van die zonde. De satan is uit op onze ondergang. Dat klinkt zwaar, maar het is de werkelijkheid en dat moeten de kinderen weten. Onze zonden. Josua representeert niet alleen het volk, maar ook ons. We staan met vuile kleren voor God. We zijn zelf bevlekt. Als de duivel ons aanklaagt, hoeft hij ons 'niet zwart te maken', want dat zijn we al. Zoals we zijn, kunnen we niet voor God 'staan' en met Hem leven. Gods verkiezende liefde. De bron van Gods bemoeienis met ons ligt niet in ons (we zijn zondaren), maar in het wonder dat Hij met ons wil leven.

Hij strekt Zijn hand 'in het vuur' om mij daaruit te rukken, omdat Hij dat wil. Gods verkiezing is de grond van onze redding. Deze heerlijke werkelijkheid mogen we bespreken met de kinderen.

Vergeving en vernieuwing. Josua doet zelf niets. De oude kleren worden hem uitgetrokken en de wisselklederen worden hem aangetrokken. Niet mijn prestaties brengen verandering, maar dat is een werk van de HEERE Zelf. Het 'staan' (dienen) van de Engel des HEEREN. De Heere Jezus is de grond voor deze vergeving en vernieuwing. Hij neemt de zonde (de vuile, oude kleren) op Zich en neemt die mee aan het kruis en in het graf. Hij staat op in een nieuw leven wat mij wordt geschonken. Op Hem vertrouwen, je geloof enkel en alleen op Hem stellen, doet me deelhebben aan deze weldaden. De kinderen (en wij) moeten bij deze Engel des HEEREN (de Heere Jezus) worden gebracht om ons door Hem te laten dienen. Dan is er weer toegang tot de HEERE. Dan is er weer de mogelijkheid van het 'staan' voor Zijn aangezicht en het met Hem leven. Zacharia mag deze heerlijke werkelijkheid verkondigen aan het volk. Wij horen het ook op de zondagsschool met maar één doel: dat we ons daaraan leren vasthouden.

b. De profetie van de Spruit (Zach. 3: 6-10)

UITLEG VAN DE TEKST

Nu begint de Engel van de HEERE te spreken tot Zacharia (vers 6). Deze boodschap is bedoeld voor Josua en het volk (vers 7). Wat zegt de HEERE der heirscharen? Het is een boodschap die aandringt om bij deze dingen te blijven. Josua en de priesters (en het volk) moeten wandelen in de wegen van de HEERE. Ze moeten Zijn wacht (het werk als priesters) met aandacht en concentratie waarnemen. Ze moeten rechter zijn (letterlijk staat er 'recht en gerechtigheid brengen') en de voorhoven van God bewaren. De uitoefening van het ambt dient getrouw naar Gods Woord en inzetting te geschieden. De priesterlijke wacht is ingesteld om er op toe te zien dat de tempeldienst naar het Woord wordt geregeerd. Als dat gebeurt, regeert God Zelf Zijn tempel. De bewaring wordt opgedragen aan de hogepriester. Hij is er verantwoordelijk voor. Wanneer ze dat doen, zullen ze mogen wandelen (optrekken, deel uitmaken van) met 'degenen die hier staan'. Dat zijn de engelen. Wie zo dient, dient even gedienschtig als de engelen en ontvangt een plaats onder de engelen. Er wordt ook een nieuwe profetie gegeven (vers 8). 'Hoor nu.' Nu wil de Engel de aandacht op de komende Messias richten. Spruit, dat is dus anders dan de andere priesters. Het moet hier over Christus gaan. Na Josua is er geen priester geweest, die op deze beschrijving lijkt.

Josua en zijn gezellen worden aangesproken. Ze worden 'mannen van het wonder' (Statenvertaling: wonderteken) genoemd. Voor Calvijn zijn het in ieder geval medegelovigen. Deze godvrezende mannen zijn een teken en wonder. Niet omdat ze gacht, maar eerder omdat ze veracht werden. Iedereen die eenvoudig gelooft in God, is een wonderlijk mens. Blijkbaar is voor het aangezicht van Josua een steen neergelegd (vers 9). Er staan zeven ogen op de steen. Met de steen wordt Christus aangeduid (Jes. 28 en Ps. 118). De profeet zinspeelt op de tempel. God verklaart dat de bouw van de tempel een goddelijke aangelegenheid is. God heeft die steen neergelegd. De zeven ogen staan voor de blik van alle mensen gericht op deze steen (zeven als het getal der volheid). Met graveersel bedoelt God de uitnemendheid en kostelijkheid van deze steen. De ogen geven glans aan de steen. 'Op een dag.' Sommigen verstaan hier de enige offerande van Christus. Dan wordt immers de ongerechtigheid helemaal weggenomen. Hier gaat het echter over de dag waarop de Israëlieten zullen worden bevrijd van alle vijanden. Er zal geen enkele ongerechtigheid meer liggen, waardoor God het volk niet genadig zou zijn. Dat wordt onderstreept in vers 10. Hier wordt duidelijk gemaakt dat de Israëlieten niet voortdurend in ellende zullen verkeren. Gij zult veilig wonen, vrij van alle gevaar. Dat maakt het beeld van het samen zitten onder de vijgenboom duidelijk. Dat doen alleen onbezorgde mensen.

TER OVERWEGING

Er zitten verschillende elementen in dit gedeelte: De oproep tot gehoorzaamheid. Er is herstel geschonken en nieuwe kleren zijn gegeven. Die moeten 'schoon' gehouden worden. De dienst van de HEERE moet waargenomen worden. Wie uit genade vergeving heeft ontvangen, moet er voor waken niet opnieuw in zonden te vallen. Na de vergeving volgt de heiliging van het leven. Het is belangrijk dat de kinderen weten dat de HEERE zoekt naar een omgang met hen in heel hun leven. De belofte van de Spruit, Die komen zal. Nadrukkelijk wordt hier de belofte van de komende Messias gegeven. Dat is de Hogepriester, Die het offer zal brengen waardoor er werkelijk vergeving, verlossing, verzoening en vernieuwing is. Met de kinderen kunnen we spreken over de aankondigingen van de Heere Jezus in het Oude Testament. De belofte van de herbouw van de tempel. Josua heeft de hoeksteen ontvangen. De herbouw van de tempel staat voor herstel van de omgang met de HEERE en de aanvang van een 'gewoon' leven. Israël mag horen dat er ook een tijd van rust zal zijn waarin ze hun vrienden kunnen nodigen onder de wijnstok. Het zijn beelden van een stil en gerust vreedig leven.

Met de kinderen kunnen we spreken over de zorg van God in ons dagelijks leven waarin we ook Zijn zegen kunnen ervaren. Wie zoekt naar een leven met Hem, levend uit Zijn genade in de Heere Jezus, zal niet ongezegend blijven.

GELOOFSLEER

Van de Heidelbergse Catechismus de zondagen 21 (vraag en antw. 56 over vergeving), 23 (vraag en antw. 60) en 32. Van de Nederlandse geloofsbelijdenis art. 23 en 24.